

Bella Forsgrén vihr ym.

Kirjallinen kysymys sateenkaariperheiden huomioimisesta vanhemmuuslakia uudistettaessa

Eduskunnan puhemiehelle

Suomalaiset perheet ovat monimuotoisia. Yksi monimuotoisen perheen muoto on sateenkaariperhe, jossa yksi tai useampi vanhemmista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön. Tällaisia perheitä ovat transihmisten lapsiperheet, nais- ja miesparien perheet, apilaperheet, sateenkaariuusperheet ja useamman kuin kahden vanhemman perheet. Lähtökohtana on, että jokainen perheistä on omanlaisensa ja arvokas.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallituskauden aikana äitiys- ja isyyslaki yhdistetään molemmat lait kattavaksi vanhemmuuslaiksi. Lait yhdistämällä voidaan huomioida perheiden monimuotoisuus paremmin, selkeyttää vanhemmuuteen ja sen tuomiin velvoitteisiin liittyviä säädöksiä ja toteuttaa lasten oikeus syrjimättömyyteen perhetaustansa perusteella.

Nykyiset lait eivät myöskään tunnista riittävällä tavalla transsukupuolisia vanhempia. Rekistereihin voi jäädä merkintä vanhemman syntyessä määritellystä sukupuolesta, vaikka juridinen sukupuoli olisi eri. Vanhemmuuslain säätämisen yhteydessä tulisikin säätää, että vanhemmuus merkitään väestörekisteriin sukupuolineutraalisti ja luovutaan isä/äiti-kirjauksista. Tämä on erityisen tärkeää transihmisille, jotka voivat nykyisellään tulla kirjatuiksi äidiksi tai isäksi vastoin juridista sukupuolta.

Nykyiset erilliset vanhemmuutta koskevat lait ovat tulleet voimaan viime vuosina; isyyslaki vuonna 2016 ja äitiyslaki viimeisimmäksi, huhtikuussa 2019. Äitiyslain tullessa voimaan on lakivaliokunta todennut mietinnössään: "Lakivaliokunta pitää mietinnössään aiheellisena arvioida lakien yhdistämistä vanhemmuuslaiksi, kun isyys- ja äitiyslakien soveltamisesta on saatu riittävästi kokemuksia." Vaikka lainsäädäntö on suhteellisen tuoretta, voidaan nyt jo sanoa, että lakien soveltaminen aiheuttaa ongelmia vanhempien sukupuolen määrittelyn osalta.

Lisäksi on ongelmallista, että nykyisen lainsäädännön nojalla lapsella voi olla vain kaksi juridista vanhempaa, vaikka tosiasiallisesti lapsen elämässä olisi useampia sosiaalisia vanhempia. Sosiaalisten vanhemmuussuhteiden tunnistamiseksi ja kunnioittamiseksi myös tämä epäkohta tulisi ottaa vanhemmuuslain uudistamisessa huomioon.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 39/2020 vp

Miten vanhemmuuslain valmistelun yhteydessä otetaan sateenkaariperheiden moninaisuus huomioon ja

miten hallitus varmistaa, ettei vanhempien transtausta tule ilmi tilanteessa, jossa käytetään väestörekisterin tietoja vanhemmuudesta?

Helsingissä 13.2.2020

Bella Forsgrén vihr
Veronika Honkasalo vas
Mirka Soinikoski vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Jussi Saramo vas
Saara Hyrkkö vihr
Sofia Virta vihr
Jaana Pelkonen kok